

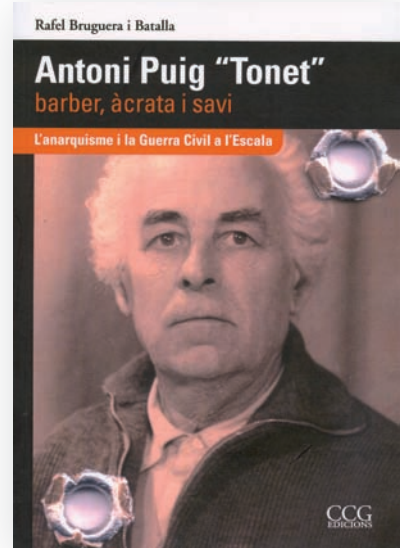
A la revolució per la cultura

XAVIER DíEZ

Javier Navarro, un dels joves historiadors que està revolucionant la mirada historiogràfica sobre l'anarquisme, ha publicat recentment un llibre amb el títol que ha sabut definir més bé el moviment llibertari ibèric del segle xx: *A la revolució per la cultura*. Aquesta frase dibuixa unes noves coordenades sobre les quals orientar les recerques en aquest àmbit, fins ara massa centrades en el discurs econòmic i sindical, i que sovint han obviat la dimensió moral i cultural del que fou l'anarquisme, veritable taller de construcció d'idees fonamentat en llibres, formació autodidacta, addicció per la cultura i recerca de la dignitat humana mitjançant una educació més o menys racional. Aquest canvi de paradigma es reflecteix en recerques locals i comarcals que confirmen el redescobriments del món llibertari com a univers propi, potent, paral·lel, i en conflicte amb el món oficial.

Dins d'aquesta nova generació d'investigadors (que l'expansió de la universitat ha potenciat i dignificat) es podria incloure l'historiador i mestre escalenc Rafael Bruguera. Com ha succeït amb altres estudis anteriors de Josep Maymí o Marciano Cárdbaba, en què el treball sobre fonts primàries ha permès rescatar part de l'escamotejada història del país, a partir d'ara la biografia d'un dels escalencs més esmentats en els cercles llibertaris de la primera meitat del segle xx serà més ben coneguda. Ara bé, si la figura del barber, músic, compositor de sardanes, agitador cultural i, sobretot, un dels cenetistes més omnipresents en els entorns anarcosindicalistes ja posseïa coetàniament una certa aurèola mítica, no podem dir que aquest llibre desmitifiqui el personatge, ans al contrari.

Tonet Puig fou un dels membres destacats de la CNT no pas per la transcendència de la seva tasca orgànica, sinó per la seva condició de referent, una àmplia

RAFAEL BRUGUERA I BATALLA

Antoni Puig «Tonet». Barber, àcrata i savi

CCG Edicions.
Girona, 2010.
509 pàgines.

cultura autodidacta i la capacitat d'establir una variada xarxa de grans amistats, des de Federica Montseny fins a Bosch Gimpera, passant per Salvador Seguí, Pau Casals i tants altres, en uns anys que Catalunya, i l'Empordà revolucionari, visqueren perillosament. I sobretot, a partir de la seva actuació local, per fer de l'Escala una de les capitals de l'anarquisme del país, una de les poblacions amb més referències en memòries privades, correspondències o al peu de centenars d'articles de la premsa llibertària, fet que desconeixen bona part dels empordanesos. La biografia, molt completa i documentada, fins i tot de manera excessiva, reforça la imatge de barber savi i autodidacte (el braç que treballa i el cervell que pensa, ideal reiterat en les «vides exemplars llibertàries») d'Antoni Puig, que fou una mena de Sòcrates empordanès, apreciat per la seva dialèctica, pel culte a la paraula viva, i que va tenir un paper rellevant en la salvaguarda del patrimoni cultural al llarg de la revolució. De fet, l'exhaustivitat dels testimonis que el biògraf aporta no fa altra cosa que refermar l'estereotip (malgrat tot, real) d'una figura repetida en altres figures singulars del país, la que permet mesurar el nivell d'anarquisme en funció de l'extensió de les lectures. I Tonet fou un llibertari dramàticament conseqüent.

ORIOLOLLER

Música i festa a Palafrugell

Quaderns de Palafrugell.
Ajuntament de Palafrugell
i Diputació de Girona.
Girona, 2010. 240 pàgines.

Amb magnífiques il·lustracions, aquesta obra repassa l'activitat musical de la vila en tres grans apartats: el cant, el ball i l'espectacle. Des del cor del Casino a les cobles orquestra, passant pel carnaval, el teatre líric o l'havanera.

ALÍCIA VIÑAS I PALOMER

Emocions, sentiments, sensacions. Pintors i escultors de l'Alt Empordà 1839-1959

Institut d'Estudis Alttempordanesos.
Figueres, 2010. 497 pàgines.

Una revisió exhaustiva de l'art i els artistes de la comarca des de la primera meitat del segle XIX fins a final del XX. La voluminosa obra, amb bones il·lustracions, es complementa amb textos de crítics i escriptors.